

PARTICULARITĂȚILE DETERMINĂRII DIZABILITĂȚII PRIN PRISMA CALITĂȚII ȘI CAPACITĂȚII DE MUNCĂ

Irina Carapangea¹, Stela Pinzaru², Alina Ferdohleb¹,
Larisa Spinei¹

Conducător științific: Alina Ferdohleb¹

¹Catedra de medicină socială și management "Nicolae Testemițanu" USMF „Nicolae Testemițanu”

²Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă

Introducere. Dizabilitatea, ca parte a sănătății comunitare, merită mai multă atenție decât a primit până acum. Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități cere acțiuni pentru eliminarea barierelor care împiedică implicarea în societate la egal cu ceilalți. **Scopul lucrării.** Analiza cercetărilor care au utilizat instrumente standardizate de colectare a datelor privind dizabilitățile populației generale. **Material și metode.** Studiul secundar s-a realizat în baza cercetărilor publicate în perioada 2013-2023. Selectarea surselor s-a efectuat în bazele PubMed, GoogleScholar, în limba română și engleză, conform cuvintelor cheie (*dizabilitatea și sănătatea, Clasificarea Internațională a Funcționării, ancheta de dizabilitate*). După eliminarea înregistrărilor duplicate și screeningul abstractelor, din 372 de lucrări au fost revizuite integral 3 (tip review sistematic). **Rezultate.** În total, 23 de sisteme mHealth au fost utilizate pentru a desfășura o varietate de strategii pentru auto-gestionarea durerilor (*monitoringul simptomelor, intensității durerii cronice și programele de exerciții la domiciliu*). Au fost argumentate efectele benefice ale utilizării sistemelor mHealth, ce au inclus reducerea *intensității durerii și dizabilității funcționale, și creșterea calității vieții*. Majoritatea studiilor incluse (18/22, 82%) au raportat o calitate metodologică medie, fiind considerate foarte recomandate. De asemenea, 7/22 (32%) studii au avut *riscul de părtinire* scăzut, 10/22 (45%) au avut unele îngrijorări și 5/22 (23%) au avut *riscul de părtinire* ridicat. Așadar, sistemul informațional (SI) constă în formarea unor resurse informaționale ce vor contribui la eficientizarea procedurilor de determinare a dizabilității și capacității de muncă, precum și asigurarea evidenței tuturor solicitărilor și persoanelor care interacționează cu CNDDCM. **Concluzii.** Sistemul informațional creează un mecanism eficient de gestionare a domeniului determinării dizabilității și capacității de muncă, prin digitalizarea proceselor CNDDCM. SI prezintă o soluție informatică și se încadrează în segmentul *Evidența automatizată a resurselor asistenței sociale, medicale, educației, științei și culturii*. **Cuvinte-cheie:** dizabilitatea și sănătatea, sistemul informațional, ancheta standardizată.

THE CHARACTERISTICS OF DETERMINING DISABILITY THROUGH THE PRISM OF WORK QUALITY AND CAPACITY

Irina Carapangea¹, Stela Pinzaru², Alina Ferdohleb¹,
Larisa Spinei¹

Scientific adviser: Alina Ferdohleb¹

¹*Nicolae Testemițanu* Social Medicine and Management Department, *Nicolae Testemițanu* University

²National Council for Determination of Disability and Work Capacity

Background. Disability, as part of Community Health, deserves more attention than it has received so far. The Convention on the Rights of Persons with Disabilities calls for action to remove barriers that prevent involvement in society on a par with others. **Objective of the study.** Analysis of research that used standardized data collection tools on general population disabilities. **Material and methods.** The secondary study was based on research published between 2013-2023. The selection of sources was carried out in the databases of PubMed, and Google Scholar, in Romanian and English, according to the keywords (*disability and Health, International Classification of functioning, Disability Survey*). After the elimination of duplicate records and screening of abstracts, out of 372 papers, 3 were fully reviewed (systematic review type). **Results.** In total, 23 mHealth systems were used to conduct a variety of strategies for self-management of pain (symptom monitoring, chronic pain intensity, and home exercise programs). It illustrated the beneficial effects of using mHealth systems, which included reducing the intensity of pain and functional disability and increasing the quality of life. Most of the included studies (18/22, 82%) reported average methodological quality, being considered highly recommended. Also, 7/22 (32%) studies had low bias risk, 10/22 (45%) had some concerns, and 5/22 (23%) had high bias risk. Therefore, the information system (SI) consists of the development of information resources that will contribute to the efficiency of the procedures for determining disability and work capacity, as well as ensuring the record of all requests and persons interacting with CNDDCM. **Conclusions.** The information system creates an effective management mechanism for the field of determination of disability and work capacity by digitizing CNDDCM processes. SI presents an informatics solution and falls into the segment of automated accounting of social assistance, medical, education, science, and culture resources. **Keywords:** disability and health, information system, standardized survey.